

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

VII. De diuisione religionis in clericalem, & monachalem simpliciter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

ordinaria etiam occasiones leuium culparum, vel distractionum, quæ ex conuersatione cum hominibus etiam religiosa frequenter oriuntur, vel superentur, & vincantur, vel certè aliquo maiori fructu compensentur.

XXXI.

Vltimò assero hanc comparisonem solum fieri ex genere, quantum est ex parte finis vtriusque status; nam in particulari fieri potest, vt religio purè contemplatiua superet mixtam, si hæc, vel in fine ipso minus participet de contemplatione, quàm ad exactam perfectionem necessarium est, vel media non habeat perfectio fini accommodata. Hoc faciliè intelligi potest, primò ex vulgari comparatione virtutum, seu actuum humanorum, in qua constat aliquid ex genere suo perfectius, posse in individuo, vel in specie esse minus perfectum, propter materiæ, vel differentia contrahentis conditionem. Secundò ex rationibus factis à numero 2. pro priori sententia: nam contemplatio per se finis est perfectior quàm actio; & hac ratione religio purè contemplatiua præfertur puræ actiue; ergo quamuis actioni miscetur contemplatio, potest mixtio tam imperfecta esse, vt etiam ex parte finis status ille mixtus minus perfectus sit, potest autem id contingere dupliciter, scilicet, vel quia actio ad opera tantum corporalis misericordie pertinet, quæ minus perfecta sunt, & magis animum ab interna contemplatione auocant, vel, quia de usu & institutione vitæ contemplatiue modicum quid participat, de actione autem multum. vnde faciliè fieri potest, vt interior deuotio, & serior spiritus impediatur. Tertiò licet finis religionis perfectus sit, potest totus status dencere ab excellentia perfectionis in proportionem mediorum; nam vt rectè dixit D. Thom. 2. 1. questione 188. artic. 6. & opposcul. 19. contra impugnantes religionem cap. 1. excellentia religionis non consistit tantum in fine, sed etiam in mediis, quod etiam est per se manifestum ex generali ratione moralis prudentiæ, quia inordinatum est finem intendere per media non proportionata. Quod si media sint proportionata ad assequendum aliquo modo finem, non tamen ad consequendum perfectè, & exactè, tunc licet finis in se valde perfectus sit, nihilominus in tali statu, & per talia media non intenditur totaliter (vt sic dicam) & ideo non significat illum statum adæquate quantum ipse finis est seu potest, sed quantum attingitur per talia media, & ideo ex improportionem mediorum potest esse minus perfecta religio, quæ finem habet in se perfectiorem. Quod tamen est verum comparando potius religionem mixtam ad contemplatiuam, quàm comparando mixtam inter se, vel contemplatiuas etiam inter se, & ideo licet in genere possint hæc comparationes fieri sine periculo, & offensione; in particulari cauenda sunt, tum propter vitandam offensionem, tum etiam, quia difficile est singula media vniuscuiusque religionis expendere, & cum aliis conferre.

XXXII.

Obseruatio
pro mediis
da perfectio
na religio-
is ex maiori
proportionem
mediorum
ad eundem
finem.

Vnum tamen possumus hic generatim aduertere, scilicet, in mediis duplicem bonitatem posse spectari: vna, quam habent ex propriis obiectis, & quatenus sunt actus talium virtutum, temperantia, penitentia, &c. aliam, quam habent in ordine ad finem consequendum, quæ solet vtili appellari. Supposita ergo maiori perfectione finis, maior etiam perfectio mediorum, magis spectanda est sub hac posteriori consideratione, quàm sub priori, quia perfectio rei consistit in consequutione finis, si ergo finis est perfectior, illa media, quæ iuuant ad perfectius illum consequendum, magis ad perfectionem simpliciter iuuant, etiam si ex propriis obiectis tantam perfectionem non habeant, nam per illa perfectius attingitur talis finis. Vnde

si fuerint illi adæquata, & quasi totalitè illum contingentia, erunt perfectissima, quidquid sit de alia bonitate, quam ex obiecto habere possunt. Hinc paupertas est aptissimum medium ad perfectionem, etiam si ex obiecto specialem honestatem fortè non habeat, & intra latitudinem paupertatis maior paupertas potest esse melior ad vnum finem, & minor ad alium; quod si finis fuerit perfectior, & minor paupertas ad illum fuerit vtilior, illa magis conferet simpliciter ad maiorem perfectionem. Idem prorsus est de austeritate vitæ: est enim optimum medium ad perfectionem, tam propter honestatem intrinsecam, quàm propter vtilitatem ad extrinsecos fines, & interdum potest maior austeritas esse vtilior ad vnum finem, & minor ad alium, si tamen finis sit perfectior, illa austeritas erit simpliciter melior, quæ ad illum finem perfectius consequendum aptior fuerit, etiam si in se, & circa sua materia minor sit, propter rationem factam. In vniuersum tamen loquendo, si cetera sint paria in fine, & in proportionem, ac vtilitate mediorum ad finem, illa religio perfectior erit, quæ maiorem etiam vitæ austeritatem obseruauerit, vel quæ habuerit media ad finem æque vtilia, & ex obiecto meliora, quia nunc in aliquo superat, & in nullo superatur.

CAPVT VII.

Vtrum conuenienter diuidatur religio in Monachorum, & Clericorum.

Ratio dubitandi est, quia vel illa duo membra distinguuntur in solo habitu, vel in vitæ instituto. Primum non satis est; quia habitus non facit religiosum; Secundum non videtur habere locum, quia vel nomen *clericus*, generaliter sumitur, prout commune est personis Ecclesiasticis, etiam si substantialia vota religionis non habeant, & hoc modo licet status clericorum possit dici religiosus, lata quadam significatione, non tamen propria, vt nunc loquimur. Vel nomen *clericus* sumitur pro illo, qui simul cum statu religioso clericalem ordinem habet, & sic omnis religio monachorum est religio clericorum, quia in ea sunt plures religiosi Clerici, imò illa est præcipua pars cuiuscunque religionis, & ad illum statum ferè omnes religiosi tendunt, ergo non rectè distinguitur religio monachorum, à religione clericorum.

Nihilominus dicendum est primò, rectè distinguì religiosum statum in clericalem, & monachalem; nam in primis constat ex iure, & Patribus, ple-
rosque religiosos propriissimè monachos esse & appellari, hoc constat, tum ex etymologia vocis, *Monachus*, quæ solitudinem, atque adeò statum perfectionis indicat, c. de praesentibus 16. q. 1. vbi per totam illam questionem varia iura, & Patrum testimonia asseruntur, ex quibus constat monachorum statum, & verè religiosum esse, & distinctum non solum à communi cœtu fidelium, sed etiam à statu clericorum, adeò, vt olim monachi ad clericorum numerum, & ordinationes regulariter non admitterentur, sed solum ex speciali causa aut necessitate, c. si quis, & cap. si quis. cap. cum pro vtilitate, & cap. nui pro 16. quæst. 1. Et idem constat ex Siricio Papa epistol. 1. c. 9. & 13. & ex Hieronymo. epistol. 4. ad Rusticum, & in epistol. ad Ioannem Hierosolymitanum, quæ est Epiphani, & ex Palladio in historia Lausiaca cap. 20. & 59. imò etiam ex Dionysio cap. vltimo de Ecclesiastica hierarchia. Est etiam de hac re optimus Ambrosij locus, lib. 3. epistola 25. ad Vercellen. Ecclesiam, post med. qui pro comparatione horum membrorum valde notandus est, & infra verba referam, in fine capitis. Qui status durauit ferè vique ad tem-

Ad quo tem-
poris cap-
itulum mona-
chi commu-
niter sunt
clerici.

ad tempora Grégorij, qui lib. 4. epistol. 4. monachos promoueri ad ordines post præfixa à sacris Canonibus tempora statuit, & postea in Clementina 1. de statu monach. §. ad ampliationem specialiter statutum est, vt ad ampliationem diuini cultus, monachi ad admonitionem Abbatis se faciant ad omnes ordines sacros promoueri. Hoc verò quasi superadditum, vel immutatum fuit in statu monachali; vnde in vita Pachomij cap. 25. apud Surium 14. die Maij refertur, non fuisse solitum sustinere inter suos aliquem, qui ordinationem fuisset consequutus, ad tollendam ambitionem, & consequenter lites ac dissensiones; Quomodo enim (inquit) minima ignis scintilla, si in arcam incidit, nisi cito extinguatur, saepe perdit fructus totius anni; ita etiam principatus ambicio, vel clericatus cogitatio, si incidit in monachos, nec cito extinguatur, facile corruptis vniuersum laborem exercitationis.

III. Constat deinde fuisse semper in Ecclesia statum aliquem religiosum per se ac ex proprio instituto clericorum, id est, sub tribus consilijs ac votis perfectionis, destinatum ad propria clericorum ministeria, vel in diuino cultu, vel etiam in salute animarum procuranda. Hunc enim fuisse Apostolorum statum, ex discursu huius materiæ constat; ostendimus enim tom superiore illos tria substantialia vota religionis emisisse, non quidem ad monasticam, vel Eremiticam vitam agendam, sed Apostolicam, & clericalem, ad quam profectam à Christo vocabantur, quod latius infra explicaturi sumus tractando de religione Societatis lib. 1. c. 5. Vnde merito dicere possumus primam religionem clericorum ab ipso Christo fuisse, & institutam, & congregatam ac probatam. Satisque verisimile est; religionem illam non perisse cum Apostolis, sed continua successione fuisse in eorum successoribus ac discipulis conseruatam. Quod significauit Urbanus Papa in cap. scimus 12. quaestione 1. vbi ait, vitam communem inter Christianos, vsque ad sua tempora viguisse, præsertim inter eos, qui in sortem Domini sunt electi, id est, clericos; & idem colligitur ex cap. duo sunt. cap. quia. cap. dilectissimi. cum alijs, eadem causa, & quaestione, vbi inter alia Clemens I. epistola 5, sic inquit: Communis vita omnibus necessaria est, & maxime hi qui deo irreprehensibiliter militare cupiunt, & vitam Apostolorum, eorumque discipulorum imitari volunt. Vnde in vita Augustini refert Possidonius c. 5. factum presbyterum intra Ecclesiam mox instituisse monasterium, & cum Dei seruis viuere coepisset secundum modum, & regulam sub sanctis Apostolis constitutam. Atque ita multi sentiunt clericorum, seu canonicorum regularium ordinem non fuisse primum ab Augustino institutum, sed, vel reformatum, vel in Africam deductum, & peculiari regula instructum, vt in sequenti libro cap. 8. iterum attingemus, & latius prosequitur Ioannes Trullus lib. 1. de ordine canonicorum regularium cap. 2. & 3. & attigit Nauar. in Commentario 4. de regular. numero 3. & sequentibus, vbi ex Pio IV. probat religionem clericorum ab Apostolis fuisse institutam quod etiam confirmat Benedictus XII. in præfatione ad constitutiones canonicorum regularium. De hac igitur re dubitari non potest, neque etiam est dubium de conseruatione huius status à temporibus Augustini vsque nunc, quamuis sub magna varietate, vt postea citato cap. 8. & 9. attingemus.

IV. De tempore verò, & successione continua huius status religionis à temporibus Apostolorum, vsque ad Augustinum, non inuenio seriem historiarum omnino certam, vt id affirmare possem; quamuis ex decretis Pontificijs, quæ retuli, verisimilimum sit, nunquam hoc vitæ genus in Ecclesia, & eius clero defuisse. Vt enim bene notauit Soto lib. 10. de iustif. Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

tia, quaestione 4. art. 3. quamuis in initio Ecclesiæ omnes clerici profiterentur vitam communem & religiosam; postea crescente clericorum numero, non omnes illum statum amabant, ad quem non ex necessitate tenebantur, sed consilio inuitari debebant, vt tandem sensit Augustin. sermon. 2. de communi vita clericorum & habetur in cap. certe 12. q. 1. Semper tamen obseruatum videtur, non solum vsque ad Augustinum, sed etiam vsque ad Gregorium, vt à singulis Episcopis collegia aliqua clericorum instituerentur, qui communem, & religiosam vitam obseruarent, vt patet ex responsionibus ad Augustinum c. 1. & 2.

Ex his ergo satis constat esse, ac fuisse semper in Ecclesia dictos duos ordines Religiosorum clericalem scilicet, & monachalem. Necessarium autem est, vt propriam inter eos differentiam explicemus, ad quod necesse est ea quibus conueniunt supponere. Sunt enim imprimis ea omnia, quæ ad substantiam religiosi status pertinent, alioqui veri religiosi non essent, quod est manifestè falsum, vt constat, non solum ex eorum institutis, sed etiam ex communi iure, vt patet ex cap. quod Dei timorem. de statu monachorum, vbi Innocent. III. inquit, regulares Canonicos à monachorum sanctorum consortio non reputari seiunctos; quod eandem rationem, & veritatem habet in omnibus Clericis regularibus. & idem habet Nicolaus Papa cap. præsens 20. q. 3. & res ipsa, seu conuenientia in votis constat ex capit. cum in Ecclesijs. de maioritate, & obedientia, & ex cap. super. & cap. cum ad monasterium. de statu monachorum. Conueniunt deinde in multis accidentalibus conditionibus religionis, vt v. g. in vita communi, & in ordinaria institutione, & obseruantia vitæ religiosæ, iuxta modum vnicuique statui accommodatum, & sic dixit D. Thom. opuscul. 19. cap. 2. canonicos regulares; & monachos ad patriam censeret in his, quæ sunt communia omni religioni, vt sunt viuere sine proprio, abstinere à negotiationibus, & officiis secularibus. Præterea si in communi loquamur, possunt tam monachi, quam clerici religiosi conuenire in aliquo fine, & scopo talis status; nam vtrique possunt intendere vitam purè contemplatiuam, vt notauit D. Thom. 2. 2. quaest. 189. articulo 9. ad secundum, & consequenter possunt etiam in multis medijs conuenire, vt in exercitio orationis, ac psalmodiæ; & hoc modo sunt nunc in Ecclesia religiones contemplatiuæ, non tantum monachorum, sed etiam clericorum.

Prima ergo differentia inter hos duos status esse videtur, quod religio clericorum per se ordinatur ad ea, quæ aguntur in diuinis ministerijs, non autem religio monachorum; quam insinuat D. Thom. in dicta solutione ad 2. & rationem reddit, quia prior est per se religio clericorum, ad quos spectant ea, quæ pertinent ad diuina ministeria; ad religionem autem monachorum per se non competit, vt sint clerici, vt habetur in decretis 16. quaest. 1. Quæ differentia assignatur à D. Thom. inter has religiones, etiam vt profitentur vitam purè contemplatiuam: extendi tamen potest ad easdem si participet vitam actiuam; nam religio, per se ordinari potest ad ministeria spiritalia, quæ circa proximos exercentur, & sunt etiam clericorum propria; & ideo talis religio dici potest per se, & ex vi sui finis esse clericorum; non autem monachorum, cum per se clerici non sint, quod significauit idem D. Thom. opuscul. 19. p. 2. cap. 2. dicens, dato quod monacho docere non liceat (scilicet per se & doctrina prædicationis) non sequitur quod canonicis regularibus non licet docere; cum canonici regulares inter clericos computentur, iuxta August. in sermone de communi vita clericorum. Non repugnat autem, quod

V. I.
Prima con-
uenientia
inter mona-
chalem, &
clericalem
relig.

2. Conuenientia.

VI.
1. Differentia
inter easdem
religionem am
finibus.

quod religio monachorum ad hos fines extendatur, ut eisdem locis docet D. Thom. & ex dicendis sect. seq. constabit, sed differentia quasi formaliter constituitur, tam ex parte finis primario intenti, quam ex parte conditionis per se requisitæ in ipsis personis, scilicet, status religiosi.

VII.
2. Differentia ex modis.
Et ex hac differentia in fine, sequitur secunda differentia in modis, quæ semper esse debet fini accommodata; nam monachorum status, sicut per se non requirit clericatum, & proprias actiones eius, ita neque illa studia, quæ ad tales actiones clericales probè exercendas necessaria sunt, quibus tamè maxime indigent clerici regulares, non minus quam seculares, proportionem seruata ad suum finem. Nam religio clericorum, quæ per se solum vacat contemplationi, & diuino cultui in sacris mysteriis, minus sunt necessaria studia per se loquendo, quam religioni clericorum, quæ ad spirituales actiones circa proximos per se ordinatur.

VIII.
3. Differentia ex habitu.
Hinc etiam differunt tertio in habitu; nam religiosi, qui clericale munus per se profitentur, clericalem etiam habitum aliquo modo retinere debent, ut habitus cum statu & vita concordet; monachi verò peculiarem habitum, seu cuculam, (hæc enim omnibus communis est) sortiuntur, & ita in canonicis regularibus seruatum semper fuisse colligitur ex c. mandamus 19. questione 3. ubi cucula distinguitur ab habitu canonici regularis, & ita obseruari videmus in Hispania præsertim; nam in Italia, aliqui eorum dicuntur clericalem habitum in monachalem transformasse, ut videri potest in Trullo lib. 1. c. 29. numer. 10. Idem verò obseruantia religiones clericorum, ut Societas I. E. S. V., & ordo clericorum, qui Theatini vocantur, & alij, de quibus infra fiet mentio.

IX.
4. Differentia ab austeritatibus corporis.
Et hinc oritur quartum discrimen, nimirum, ut vita monachorum regulariter, seu ex suo genere austerior sit, quam regularium clericorum in his quæ pertinent ad corporis tractationem, ut sunt victus, vestitus, lectus, & similia. Hoc etiam constat ex praxi, & comparando Canonicos regulares, cum profitentibus regulæ S. Benedicti id affirmat Bernard. epist. 3. Et generalis ratio esse potest, quia hoc genus vitæ debet esse proportionatum, & exteriori habitui, & aliis personis clericalem statum, qui per se etiam sanctus, & religiosus est, profitentibus. Unde D. Thom. in dicto opusculo 14. tanquam differentiam certâ inter canonicos regulares & monachos supponit, quod canonici non tenentur abstinere à lineis indumentis, à quibus monachi abstinere tenentur. Similiter usus carniū prohibetur monachis, in capit. ad monasterium. qui non prohibetur clericis regularibus aliquo iure, nec per Augustini regulam, nec per eorum constitutiones communiter loquendo de ordinibus clericorum, quantum nobis constare potuit. Et ob hanc rem putat aliqui dictum esse ab Innocentio III. in dicto c. quod de timore. regulares canonicos sub laxiori regula militare, scilicet quantum ad ieiunia, indumenta, & alias corporis austeritates, non verò, quoad spirituales actiones, & opera perfectionis. Addo verò non oportere dictum illud Innocentij extendere ad omnes religiones clericorum; nam Innocentius tantum loquutus est de regula, & modo viuendi canonicorum regularium, quæ suo tempore vigeat; status autem clericorum regularium, ut sic, non postulat necessariò laxam, vel laxiorem regulam etiâ in austeritatibus corporis, quantum ad finem suum expediens fuerit.

X.
5. Differentia ex nominibus.
Tandem ex his differentiis, quæ ad rem aliquo modo spectant, orta est in nominibus diuersitas. Nā nomen *Monachatum* iuxta frequentiore usum non tribuitur clericis regularibus, & consequenter, nec nomen *Fraternum*, quod vulgò monachis accommo-

datum est, quia secundum primæum ius, & institutionem, monachi à clericis condistinguebantur. 16. quest. 1. per multa capita & ideo ubi iura, præsertim odiosa, comprehendere volunt omnes religiosos, vel non loquuntur de monachis, aut clericis, vel canonicis regularibus, sed simpliciter de regularibus, ut Concilium Trid. sess. 25. cap. 1. de regular. & sequentibus. quæ vox vniuersalis est, vel utroque in specie nominant, ut in Clement. 1. de statu Monachorum ibi: *Monachos vel canonicos regulares*. Et capit. cum singula de præbendis in 6. ibi: *Ne alij monachi, vel religiosi alij, &c.* Dixi autem præsertim in odiosis, quia in fauorabilibus, vel in his, quæ per se solum respiciunt substantiam, vel decentiam status religiosi, ampliari solet nomen *monachorum*, ut comprehendat etiam clericos regulares, ut constat ex cap. de parte de postulando, & indicatur in cap. postulationem de renunciatione, & notantur Glof. Panor. mit. & alij super hæc iura, & Nauarrus Comment. 3. de regular. numer. 4. & 41. Augustin. Tienenis in propugnaculo Canonici ordinis 4. p. c. 12. & Ioan. Trullo in ordine Canonicorum regularium lib. 1. cap. 29.

Atque ex his satis constat, quæ sit differentia inter illa duo membra, tam in re, quam in nomine. Constat etiam diuisionis sufficientia; necesse est enim omnem religionem per se ordinari aut ad ministeria clericorum, aut contentam esse operibus, & modo viuendi laicis accommodato, neque inter hæc duo potest inueniri medium; ergo cum illa mixtura per hos fines distinguantur, sufficienter exhauriunt diuisionem. Posset autem aliquis tertium membrum excogitare religionis mixtæ, & participantis vtrumque finem, seu vtraque operas, sed non oportet nobis uti nominibus præter communem usum; nā omnes religiones, quæ cogitari possunt mixtæ, illo modo appellatione *monachorum* veniunt, ut ex seq. capite constabit.

Superest, ut de comparatione horum membrorum pauca dicamus, possunt autem in antiquitate, vel in perfectione comparari. De priori comparatione iam dictum est, verisimile videri esse æqualem quoad originem; nā initio Ecclesiæ vtriusque sufficienter indicia, & vestigia inueniuntur. Quod si in hoc est aliqua earum præferenda, planè illa est religio clericorum, quia certius est collegium Apostolicum fuisse religiosam quandam communitatem, quam quod viuentibus Apostolis monachus inceptus, nam primum ex Euangelio, & ex Patrum traditione constat, secundum autem licet ex Dionysio, Philone, Eusebio, & aliis antiquis historicis fiat sufficienter fide dignum, non tamen æquè certum. Est autem eodem modo certissimum, collegium illud Apostolicum constituisse religionem clericorum, non monachorum, quia fuit ille status per se primò ordinatus, ad clericorum ministeria, ut supra tactum est, & tractando de Societate magis explicabitur.

Quod si quis dicat totam Ecclesiam in suo initio fuisse veluti quandam monachalem religionem, quando scilicet omnes fideles habebant omnia communia; ita enim de illo statu Sancti loquuntur, patet ex Chrysostom. lib. 3. contra vituperatores vitæ monasticæ, & Ildoro lib. 2. de officiis Ecclesiasticis cap. 15. & aliis supra citatis, propter quod dixisse videtur Bernard. Apologia ad Guillelmum Abbatem, versus finem, suum ordinem, id est, monasticum, primum in Ecclesia fuisse, & primo, à quo caput Ecclesiæ. Respondendum est, Ecclesiam primitiuam, ut conditinctam ab Apostolis, seu à clero, & ut constantem ex fidelibus laicis, licet habuerit quandam formam monachalem, vel secundum se totam, vel pro magna parte: nihilominus illam ortam fuisse à religione clericorum.

Deinde si sumatur pro egritudine ex omni.

Denique si sumatur pro Apostolice auctoritate, & pro iudicio.

Ad idem Bernard.

XIV.

Indivisa est monachatus cum eo quo inquit, prout quod fuisse inuenitur.

XV.

Religio clauis ab Augustino, huiusque interruptio non est.

XVI.

Quid à rebus Apostolicis habent, clericorum ordinem Apostolorum tempore fuisse in clero dilatatum, & à Clemente Romæ, à Iacobo Hierosolymis, & à Marco Alexandria, & sic ab aliis viris Apostolicis fuisse obseruatum & auctum.

clericorum, scilicet Apostolorum. Si verò consideremus illam Ecclesiam, ut vnum corpus constans ex Apostolis, & aliis fidelibus, sic fuit veluti vna perfecta religio, eminenter, ac formaliter complectens clericos, & laicos; semper tamen prima, ac præcipua pars eius fuit religio clericorum. Quod si in ipsismet Apostolis considerare quis velit, prius fuisse religiosos professos quam clericos, nam verisimilius est tria vota emisisse viuentem Christo, & in manibus eius ante passionem, ut ex Augustino, Thoma, & aliis Patribus in principio huius materie tomo præced. tractauimus; & moderni auctores grauius frequentius sequuntur: clerici autem facti non sunt, vsque ad noctem Cenæ; quantum ex Euangelio colligitur, & ex Concilio Tridentino sess. 22. canon. 2. Nihilominus respondemus à principio religiosum illum statum fuisse clericalem; nam fuit institutus, & ordinatus, ad finem prædicandi Euangelium, & exercendi alias actiones hierarchicas, & sacerdotales, sicut modo professio canonicorum regularium, etiam si à multis fiat ante susceptum aliquem ordinem; semper est clericalis professio potius quam monachalis. Vnde cum Bernardus dicit suum ordinem fuisse primum, vel in quo cepit Ecclesia, intelligi debet de suo ordine, non ut monachali, & distincto à clericali, sed secundum communem rationem status perfectionis; nam de monastico ordine in specifica proprietate sumpto, potius dicitur in Concilio Meldensi capit. 9. fuisse ab Apostolis fundatum, seu à nominatissimis, ac sanctissimis Patribus ex cultum, & in Concilio Colonienfi sub Hermano. tit. de vita monastica capite primo, dicitur, vitam monasticam, non multo post Apostolica tempore cepisse, quod pie interpretandum est, id est, non multo post initium prædicationis Apostolorum.

An verò uterque status, ex quo incepit in Apostolis, vel per Apostolos, continua successione, sine interruptione durauerit, non ita certum est, quamuis de utroque id sit longè probabilius; nam de monachatu clarum est, à temporibus Antonij, vsque ad Basilium, & à Basilio, vsque ad Augustinum, & ab Augustino, vsque ad Benedictum, & à Benedicto, vsque ad nostra tempora in Ecclesia non defuisse. Paulo autem superius ostendi in c. 2. etiam ante Antonium fuisse monachos, & Dionysium Areopagitam monachorum quoque mentionem fecisse, inter Dionysium autem & Antonium vix fluxerunt anni ducenti quinquaginta, & ferè in medio temporum illorum inuenimus Dionysium I. huius nominis Pontificem fuisse monachum; ergo verisimilimum est, in illis paucis annis non fuisse interruptum monachatum.

De religione autem clericorum in primis est constans, ab ætate D. August. nunquam in Ecclesia defuisse, saltem in religione canonicorum regularium, ut ex perpetua traditione & antiquis historiis constat. Nam quod Augustinus clericorum religionem, vel instituerit, vel restaurauerit, receptissimum est, ex Possidio in vita Augustini, & ex eodem August. in sermon. de communi vita clericorum, & ex aliis, quæ infra lib. 2. cap. 8. referemus, & ab eo tempore nunquam religionem illam fuisse omnino extinctam, constat, quia sicut nunc durat, ita in toto superiori tempore inuenitur eius memoria, neque alicubi legitur aliud eius initium post Augustinum.

De tempore verò intermedio ab Apostolis vsque ad Augustinum, omnes etiam pro comperto habent, clericorum ordinem Apostolorum tempore fuisse in clero dilatatum, & à Clemente Romæ, à Iacobo Hierosolymis, & à Marco Alexandria, & sic ab aliis viris Apostolicis fuisse obseruatum & auctum.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

Vnde Soto li. 20. de iustitia q. 4. art. 5. Nascens, inquit, clericorum Ecclesia caput in communis viuere, in quo vita insumitur nonnihil temporis adoleuit. Addit verò statim, At verò exhausto paulo plus Clericorum numero, vix illa communis vita tolerari potuit, &c. An verò hæc relaxatio clericalis status coeperit multo, vel breui tempore post vitam Apostolorum, non certò constat; nam etiam D. Augustinus suo tempore decreuit, non admittere ad ordinem, nisi regulares clericos; postea verò mutauit consilium, ut constat ex cap. certè 12. quæst. 1. Certum autem videtur non totum clerum cecidisse ab illo statu intra illud tēpus, sed ad summum in illo initio successu temporis factam esse clericorum diuisionem quibusdam retinentibus vitam regularem, & aliis amplectentibus laxiorem, & secularem, ut attigit August. Ficinensis in propugnaculo p. 1. cap. 16. Et sufficientem eius rei fidem facit Urbanus Papa epistola 1. dicens, Scimus vos non ignorare, quia hæcenus vita communis inter bonos Christianos viguit, & adhuc gratia Dei viget, & maxime inter eos, qui in sortem Domini sunt electi, id est, Clericos, &c. Fuit autem Urbanus ducentesimo vigesimo quarto anno à natiuitate Domini, id est, ferè ducentis annis ante Augustinum: cum ergo ille status regularium clericorum vsque ad Urbanum integer perseverauerit, verisimile non est in reliquo breui tempore, vsque ad Augustinum fuisse extinctum, licet fortasse magna ex parte relaxatus, ac imminutus fuerit; atque ita sentiunt de hoc statu, & eius origine, ac continuatione, qui de religione Canonicorum regularium accuratius scripserunt, quos partim retulimus, partim indicabimus inferius c. 9. tractando de his religionibus clericorum magis in particulari.

De altera comparatione in perfectione, nonnulla diximus tractatu præced. agendo de transitu ab vna religione ad aliam. Breuiter ergo dicendum est, in hac generalitate non posse fieri absolutum iudiciū, quia hi status se habent ad inuicem, tanquam excedens, & excessum; & ideo in particulari comparatio pendet ex multis circumstantiis. Nihilominus tamen dicere possumus religionem clericorum ex genere suo esse perfectiorem; primò, quia ex vi sui ordinis ad altiorē, & diuiniorem finem ordinatur: nempe diuinum cultum in supremis mysteriis, & ad salutem animarum, quantum est ex vi talis generis. Vnde explicatur secundò, quia in moralibus illud dicitur esse perfectius ex genere, quod sumptum in supremo gradu illius generis, excedit supremum alterius. Ita verò est in præfenti, nam suprema religio clericorum perfectior fuit omni religione monachorum; talis enim fuit status religiosus, quem professi sunt Apostoli, ut ostendimus; constat autem Apostolos non solum in personali gratia, & perfectione, nec solum in statu Episcopali, sed etiam in religioso statu perfectionis habuisse primitias Spiritus & perfectionis. Denique ostendimus supra vitam mixtam ex contemplatiua & actiua, esse perfectiorem quacunque simplici ex genere suo, ostendimus etiam mixtionem illam tanto esse perfectiorem, quanto ex utroque illo genere vita id quod perfectius est participat: hoc autem totum inuenitur in hoc statu ex vi sui generis; ergo. Dices etiam posse inueniri in religione monachorum quæ sit mixta; sicut etiam è contrario potest esse religio clericorum, quæ non sit mixta sed simplex. Respondeo ex superius dictis, monachatum ut sic non conuenire perfectionem illam, in eo gradu; quod si aliquando participat aliquid de illo, est tantum secundum quid & secundario, ut explicabimus capite sequenti, & hoc satis est, ut status clericorum regularium ex suo genere perfectior dicatur. Confirmant egregiè resolutionē hanc verba Ambrosij lib. 3. epist. 25.

XVII. Religio clauis ex genere suo perfectior est monachatu.

ad Verceilenses §. His sequuntur Eusebius. Hac duo, inquit, in attentiore Christianorum deuotione praestantiora esse quis ambigit? Clericorum officia, & Monachorum instituta. Ista ad comitatum, & moralium disciplinam, illa, ad abstinentiam assuescentiam, atque patientiam. Hec velut in quodam theatro, illa in secreto: spectatur ista, illa absconditur, ideo bonus athleta ait, spectaculum factissimus muto, & Angelus, dignum sine quo spectaretur ab Angelis, dum luctaretur, ut ad Ch. isti brachium perueniret cum certaret, ut in terris tam Angelorum institueret, in caelo nequitiam Angelorum refelleret. collabatur enim nequitia spiritualis. Merito mundus eum spectabat, ut mundus imitaretur. Hae ergo vita in stadio, illa in spelunca; hac aduersus confessionem saeculi, illa aduersus carnis appetentiam. Hac subiiciens, illa r. fugiens corporis voluptates. Hac gravior, illa iucior. Haec seipsum regens; illa semetipsam coerens. Vtraque tamen se abnegans, ut fiat Christi, quia perfectum dictum est. Qui vult venire post me abneget semetipsum. Et infra. Hac ego dimicatis, illa vero se remouet. Hac ille ebrius vincit, illa refugit. Huic mundus triumphat, illi exultat. Huic mundus crucifigitur, vel ipsa mundo; illi ignoratur. Huic plura remanent, & ideo maior victoria: illi infrequentes lapsus, facillior custodia.

CAPVT VIII.

Verum monachorum religio recte, & sufficienter diuidatur in mendicantem, & pure monachalem.

I.
Exponitur
questio.

Constat ex usu Ecclesiae Monachi nomen dupliciter accipi: pro genere scilicet, & pro specie, seu membro contento, sub latiori significato. Priori modo comprehendit omnes religiosos fratres, quatenus eos à clericis regularibus distinguimus c. praeced. quos non possumus generatim melius describere, quam per professionem religiosam sub habitu monachali. Strictè vero dicuntur monachi, quos vulgo *Monges* appellamus, & sic distingui solent monachi simpliciter dicti, à monachis mendicantibus. Sic ergo rectè diuiditur monachorum status in pure monachalem, & mendicantem, quorum statuum differentia explicanda à nobis est. Ut autem in hoc certum aliquid dicere possimus, magis est usus, & status Ecclesiae considerandus, quam sola rei natura, vel possibilis institutio. Nam loquendo hoc modo de possibili, nulla ferè proprietates considerari potest in vno istorum statuum, quae non sit possibilis in alio, quamuis de facto in eis distinguatur, & praesertim in modo paupertatis, à quo *Mendicantium* nomen sumptum est.

II.
1. Differentia
inter men-
dicantes, &
monachos
pure, ex fi-
ne.

Primo ergo, ac praecipue videntur distingui hi duo status ex fine; nam status monachalis strictè sumptus (sic enim de illo nunc semper loquemur) contemplatiuus est, & simplex de se in illo ordine, quod patet inductione in praecipuis ordinibus monachorum, Carthusiensibus, Benedictinis, Cisterciensibus, Chamaldulensibus, &c. Hoc enim fuit primum monachorum institutum, ut supra dictum est, & sumitur ex 16. quæst. 1. per totam, & ex cap. nunquam de consecrat. d. 5. ideoque monachi, qui hoc institutum simplex, & purum conseruauerunt, monachorum nomen, quasi per antonomasiam retinuerunt. At verò monachi mendicantes per se profitentur statum vitae mixtae ex contemplatione, & spirituali actione, praesertim circa proximum, quod patet etiam inductione; nam ordines Praedicatorum, Minorum, Eremitarum, S. August. & Carmelitarum, quibus hoc nomen primum tributum est, hoc genus vitae profitentur; nam in choro, & diuinis officiis contemplationi vacant, quatenus verò praedicationi, doctrinae, aut ministerio sacramen-

torum insunt, actionem participat. Vnde Panormitanus in c. causam. de iudiciis num. 2. *Monachi* (inquit) proprie & strictè dicuntur illi, qui vitae regulae sunt iustitiam in monasterio, nec immiscens se praedicationibus. argumento multorum capitum 16. quæst. 1. Vnde subiungit, Omnes monachi possunt dici fratres, non vero omnes fratres dicuntur monachi; nam mendicantia regere non accipiunt illam denominationem strictè sumptam. Rectè ergo distinguuntur Monachi & mendicantes ex fine, nam priores sunt in vita contemplatiua; posteriores ad spirituales actionem circa proximum extenduntur.

Et hinc sequitur secunda differentia magis propria respectu mendicantium; nam monachi profitentur paupertatem in particulari, in communi tamen habent bona stabilia; mendicantes verò ex vi professionis sui instituti paupertatem etiam in communi amplectuntur, & vtrumque est accommodatum finibus proximè declaratis. Nam monachi cum solitariam & separatam vitam, & maiorem clausuram profiteantur, non possunt commodè iuxta suum institutum mendicare viuere; imò cum proximis non ministrant, non habent tam manifestam causam, & titulum postulandi ab eis sustentationem, & ideo meritò non profitentur paupertatem in communi, ut supra cum D. Thom. diximus. Et hac ratione monachi, quando laici erant, & possessiones non habebant unde sustentarentur, potius labore manuum, quam elemosynis alebantur, non quia eis mendicare non liceret, sed quia eorum statui non erat ita consentaneum. Mendicantes verò cum proximis inferuiant, meritò ex eorum elemosynis viuere possunt, & quia inter ipsos proximos viuunt, & cum eis quantum expedit conuersantur, ideo satis consentaneum eorum fini est, ut mendicare valeant, & quia hoc de se Euangelicam paupertatem magis commendat, & ad perfectam humilitatem vtile esse potest, ideo meritò huiusmodi religiones talem institutionem habuerunt, à qua *Mendicantium* nomen habuisse videntur.

Dixi autem mendicantes ex vi sui instituti amplecti paupertatem in communi, quia de facto non omnes mendicantes hoc obseruant, sed nonnulli habent bona stabilia, ut constat ex usu, & ex constitutione Pij V. Dum ad vires; quæ est 14. & aperte ex Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de regular. Tamen ad propriam rationem religionis *Mendicantis*; videtur necessarium, ut saltem in sua prima institutione hoc paupertatis genus amplexa fuerit; ut colligitur ex cap. 1. §. Confirmatis. de religiosis domibus in 4. l. bi. Quibus ad congruam sustentationem redditus, aut possessiones habere professio, sui regulae qualibet ratio dicitur, sed per quæstum, aut locum tribuere victum, solet incerta mendicantis. Vbi etiam significatur, *Mendicantium* nomen inde acceptum esse. Vnde Pius V. in Bulla, qua declaratur Societatem esse religionem mendicantium, rationem reddit, quippe quæ ex eius instituto, & constitutis Apostolica auctoritate confirmatur, bona stabilia possiderenequit, sed in eorum elemosynis solumque largitionibus, & subuentionibus viuunt. Indicat ergo hanc esse propriam, & necessariam conditionem ad religionem mendicantem, & ideo etiam secundum commune ius, religiones mendicantes dicuntur esse incapaces stabiliū bonorum, ex testamento, vel alio simili modo, ut in superioribus visum est. Quædam etiam religiones dicuntur esse mendicantes ex vi suæ regulæ, ut religio Minorum; alij non ex vi regulæ, sed ex constitutione, ut de Praedicatoribus loquuntur Panormitanus, & ad alij in cap. ad nostram. de appellationibus, & ad comprehendendum vtrumque membrum, non sumus loquuti de regula, sed de instituto, quod communis cōprehendit. Quod etiam additū est, ut excludamus factū, seu actuale obseruantiam, nam licet aliqua